

We Lwowie dnia 4. lipca 1901.

Aleg 177

Sprawozdanie

komisji podatkowej o przekazanych tej komisji wnioskach posłów Skałkowskiego i Czaykowskiego w przedmiocie wadliwego zastosowywania ustaw i przepisów podatkowych i należnościowych, tudzież o petycji grona obywateli w tej samej sprawie wniesionej.

Wysoki Sejmie!

Przekazane komisji podatkowej wnioski w sprawie wadliwego wykonywania ustaw podatkowych i należnościowych, odnoszą się do całego szeregu prawnych przepisów, które, zdaniem wnioskodawców, są zastosowane w sposób nader uciążliwy dla kontrybuentów, tak iż ściągane od nich podatki i należności przekraczają normę określoną w ustawie, zatem pociągani są kontrybucenci do ponoszenia ciężarów większych, aniżeli w myśl obowiązujących przepisów ponosić są obowiązani.

Wniosek posła Skałkowskiego domaga się, aby wymiar podatku domowo-czynszowego oparty był na fasyach, nie zaś na wartości czynszowej, oznaczonej przez władzę skarbową z pominięciem fasy, choćby te fasy były rzetelne i wiarygodne.

Co do opodatkowania instytucji, składających publicznie rachunki, żąda tenże wniosek, aby wymiar podatku zarobkowego był oparty na bilansie, a zaniechanem zostało podwyższanie podatku przez wykreślenie z rubryki wydatków takich pozycji, które są należycie uzasadnione.

Co się tyczy należności przenośnych domaga się wniosek, aby zaniechano wymiarów niesprawiedliwie wygórowanych przez to, że zamiast faktycznej ceny kupna, osiągniętej przy licytacji, władze skarbowe biorą za podstawę wartość szacunkową majątności, a przy sprzedażach z wolnej ręki przez to, że do umówionej ceny kupna doliczają Władze skarbowe wartość przedmiotów ruchomych, które do inwentarza gospodarskiego nie należą, zatem do ceny kupna nieruchomości doliczone być nie powinny.

Co do należności stęplowych jest postawione we wniosku żądanie, aby przy kwitach obliczano stęplową należność tylko od kwoty istotnie pokwitowanej, nie zaś od kwoty zwiększonej przez doliczenie odsetek od kapitału, którego odbiór pokwitowano.

Wnioskodawca, uzasadniając swój wniosek, przytoczył przykłady takich wymiarów przesadnych, lub nawet wprost nieuzasadnionych.

W tymże wniosku podniesiono, że droga rekursów przeciw przesadnemu wymiarowi podatków i należności jest dla kontrybuentów niezamożnych bardzo uciążliwa, z powodu kosztów z tem połączonych, tudzież dlatego, że wniesienie rekursu nie wstrzymuje egzekucji a władze skarbowe często długo zwlekają z załatwieniem rekursów.

Domaga się przeto wniosek, aby rozstrzyganie rekursów odbywało się jak najspieszniej, tudzież aby Władze skarbowe, w wypadkach zasługujących na uwzględnienie, zezwalały na wstrzymanie egzekucyi, dopóki rekurs załatwiony nie zostanie.

Wniosek posła Czajkowskiego Władysława odnosi się do sposobu wymierzania należności spadkowych, który w ostatnich latach uległ daleko sięgającym, a nader uciążliwym zmianom.

Przez długi szereg lat Władze skarbowe zadowolniały się obliczeniem wartości spadku, podanem przez spadkobierców, z zastosowaniem iloczynu podatkowego.

Oszacowanie sądowe spadku było żądane przez Władzę skarbową tylko w nader rzadkich, wyjątkowych wypadkach.

Dopiero w ostatnich latach Władze skarbowe w regule wymiaru wartości, przedłożonego przez spadkobierców z zastosowaniem iloczynu podatkowego, nie przyjmują, lecz domagają się sądowego oszacowania spadku, co jest połączone z nader wielką zwłoką ukończenia pertraktacyi spadku.

Wnioskodawca podnosi całkiem słusznie, że ta zwłoka w ukończeniu postępowania spadkowego jest dla spadkobierców niezmiernie uciążliwą, a Władze skarbowe, dążąc do podwyższenia wymiaru należności spadkowych przez wdrażanie sądowego oszacowania spadku, wyrządzają spadkobiercom niepowetowane szkody przez to, że aż do prawomocnego oszacowania sądowego spadku i wymiaru należności rządowej, na podstawie tego oszacowania dokonanego, wydanie dekretu dziedzictwa jest wstrzymane.

Aby temu zaradzić, domaga się wniosek posła Władysława Czajkowskiego od c. k. Rządu wydania odpowiednich poleceń, zaznaczając, że wprowadzone przez władze skarbowe oszacowanie sądowe spadków jako postępowanie normalne nie da się obowiązywać przepisami ustawy należnościowej usprawiedliwić.

Żąda także wniosek, aby dla umożliwienia wydania dekretu dziedzictwa władze skarbowe zadowolniały się kaucyjnym zabezpieczeniem należności spadkowej, jeżeli wymiar jej doznaje zwłoki z powodu zakwestyonowania wartości spadku, podanej przez spadkobierców.

Dnia 1. b. m. weszła do Wysokiego Sejmu, na ręce posła Krzysztofowicza, petycja podpisana przez liczne grono obywateli, występujące imieniem komitetów, wybranych przez zgromadzenia powiatowe w Rohatynie, Brzeżanach, Podhajcach, Stanisławowie, Czortkowie i Śniatynie, tudzież imieniem komitetów, wybranych przez oddziały Towarzystwa gospodarskiego: rohatyński, podolski (na powiaty: Czortków, Zaleszczyki, Husiatyn, Buczacz i Borszczów) i pekucki (na powiaty: Kołomyja, Horodenska, Śniatyn Kossów).

Petycja ta przypomina przedewszystkiem kompetencję Sejmu, określoną w §. 24 statutu krajowego, której wprawdzie szczegółowo nie unormowano, lecz która pomimo tego zasadniczo Sejmowi przysłużyła.

Po kilku ogólnych uwagach o przestarzałym systemie austriackim podatków realnych, opartym na zewnętrznych znamionach posiadania gruntu lub domu, bez uwzględnienia ekonomicznych i kredytowych stosunków posiadacza i jego rzeczywistej siły podatkowej, — petycja podnosi, że w praktyce skarbowej naszego kraju zakorzenił się wadliwy, stronnicy system fiskalny, który objawia się w jednakowych w całym kraju błędach i nadużyciach organów skarbowych.

Petycja zwraca się przeto nie przeciw pojedynczym wypadkom omyłek lub nadużyć, które wszędzie zdarzyć się mogą i przez użycie zwykłych środków prawnych dadzą się usunąć, ale przeciw fiskalizmowi jako systemowi, którego naczelne władze skarbowe nie starają się wykorzenić, jakkolwiek do czuwania nad przestrzeganiem obowiązujących ustaw są powołane.

Petenci żądają, aby Wysoki Sejm wyjednał u c. k. Rządu rychłą reformę postępowania Władz skarbowych przedewszystkiem w następujących kierunkach :

1. aby każdy konytribuent, przed wdrożeniem egzekucyi, był zawiadomiony o tem, co się od niego należy ;

2. aby zapewnioną była skuteczność środków prawnych, co obecnie jest często udaremnione przez zwłokę w załatwianiu rekursów, podczas gdy egzekucya jest prowadzoną bezwzględnie, nawet gdy rekurs jest oczywiście uzasadniony;

Postępowanie takie jest w rażącej sprzeczności z zasadami przyjętymi w procedurze sądowej i administracyjnej, a dotyka nader dotkliwie lud wiejski, który nie zna przepisów skarbowych, a nie może ponosić kosztów rekursowych.

3. aby w postępowaniu egzekucyjnem położono tamę samowoli egzekutorów, którzy często grabią przedmioty prawnie od egzekucyi uwolnione, i zabroniono egzekwować należności zapłacone, które nieraz są ściągane jedynie dlatego, że dotyczący kwit zaginał, oraz aby nie dozwolono policzać tak wysokich kosztów egzekucyjnych;

4. aby w razie przychylnego załatwienia rekursu, zwrot ściągniętej nieprawnie należności następował bez zwłoki i bez niepotrzebnych utrudnień, oraz by wypłacano także odsetki od pieniędzy nielegalnie ściągniętych;

5. aby udzielano interesentom odpowiednich wyjaśnień, a rekursy, odpisy podatków z powodu klęsk elementarnych itp. -- załatwiano jak najrychlej;

6. aby nie nadużywano instytucyi mężów zaufania, przez powoływanie osób na publiczne zaufanie nie zasługujących;

7. aby rachunkowość podatkowa była prowadzoną dokładnie i mogła interesowanym dostarczyć autentycznych informacji;

8. aby przy podatku domowo czynszowym załatwiano należycie podania o odpisy z powodu niezamieszkania i usunięto krzywdzącą nieprawidłowość, która wynika z szacowania wartości czynszowej powyżej dochodu faktycznego, a przy podatku osobisto-dochodowym nie zmieniano dowolnie podstawy opodatkowania, zastępując faszy dowolnem oszacowaniem dochodów kontrybuenta;

9. aby nie podwyższano dowolnie wymiaru taks spadkowych i należności przenośnych od kontraktów przez wyszukiwanie w kontraktach postanowień ubocznych, rygorów ewentualnych i postanowień.

Petenci konstatują, że przedstawili Wysokiemu Sejmowi tylko takie zarzuty przeciw praktyce fiskalnej, które mogą być usunięte bez zmiany ustaw, tylko przez odpowiedni nadzór, wykonywany ze strony władz naczelnych.

Udają się przeto petenci do Wysokiego Sejmu, aby wezwał Rząd o usunięcie nieprawidłowego funkcyonowania organów skarbowych w kraju naszym i uzasadnionych żalów na powszechny ucisk fiskalny.

Obydwa wnioski na wstępie niniejszego sprawozdania wymienione, tudzież petycja powyżej streszczona, dotyczą różnorodnych przepisów podatkowych i należnościowych, a szczegółowy rozbiór kwestyi, rzezonemi wnioskami, oraz petycją objętych wymagałby daleko więcej czasu, aniżeli komisji podatkowej do dyspozycyi pozostaje.

Ważność tej sprawy wymaga, aby zbadać dokładnie wszystkie kwestye, poruszone we wnioskach, tudzież w petycji, i wykazać c. k. Rządowi nieprawidłowości popełniane przez organa wykonawcze władz skarbowych, we wszystkich kierunkach powyżej przytoczonych.

Kompetencya Sejmu w sprawach podatkowych jest wprawdzie tylko ogólnikowo określona w §. 24. statutu krajowego, który opiewa:

„§. 24. O spóldziałającym i nadzorującym wpływie Sejmu w sprawach podatkowych, mianowicie co się tyczy rozkładu, poboru i odpłacania rządowych podatków bezpośrednich, osobne przepisy stanowią“.

Te przepisy szczegółowe nie zostały dotychczas wydane, lecz pomimo tego Sejm uprawnionym jest zabrać głos w sprawie wadliwego wykonywania ustaw skarbowych i domagać się, w myśl §. 19. lit. b. statutu krajowego, aby zaprowadzone były takie urządzenia pod względem wykonywania ustaw i przepisów skarbowych, jakich wymagają potrzeby i dobro kraju.

Nie ulega wątpliwości, że właśnie w naszym kraju, wobec nader trudnych stosunków ekonomicznych, wszelkie nadużycie organów wykonawczych władz skarbowych daleko dotkliwiej krzywdzi kontrybuenta, aniżeli w krajach zamożniejszych.

Cóż dopiero mówić o ludności wiejskiej, która nie jest w stanie bronić się przeciw nadużyciom fiskalnym tak przez niezajomość przepisów obowiązujących, jak ze względu na koszt, z postępowaniem rekursowem połączone.

Dlatego też jest pierwszorzędnym obowiązkiem władz naczelnych — wszelkie przekroczenia ustaw i przepisów skarbowych, popełnione przez organa wykonawcze w kierunku nakładania ciężarów nieuzasadnionych prawnie, opartych na mylnem zastosowaniu ustaw, zatem krzywdzących ludność, karcieć z jaknajwiększą energią i stanowczością. Władze te nie powinny dopuścić, aby podobne nieprawidłowości popełniane były niemal systematycznie, a uchylenie niesprawiedliwych nakazów płatniczych następowało tylko na korzyść tych kontrybuentów, którzy są w stanie przeprowadzić walkę z władzami wykonawczymi administracji skarbowej na kosztownej drodze rekursów.

Wykonania tego obowiązku, który ciąży na każdej władzy naczelnej, powołanej do czuwania nad prawidłowem funkcyonowaniem podwładnych jej organów wykonawczych, domagać się musi Sejm z całym naciskiem, i żądać musi, według słów §. 19. lit. b. statutu krajowego, „aby zaprowadzone zostały takie urządzenia, jakich wymagają potrzeby i dobro kraju“.

Lecz komisji podatkowej niemożliwym jest, wobec krótkiego czasu dla obrad sejmowych w tym roku zakreślonego, zbadać należycie przedmiot objęty wnioskami i petycją, i wystąpić z konkretnymi wnioskami przed Wysoką Izbą. Okazuje się przeto niezbędnem przekazanie tej sprawy Wydziałowi krajowemu z poleceniem przedłożenia odpowiednich wniosków na najbliższej sesyi.

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Wnioski posłów Skalkowskiego i Władysława Czaykowskiego w sprawie wadliwego wykonywania ustaw i przepisów skarbowych, tudzież wniesioną dnia 1-go b. m. do L. 1362. petycję grona obywateli w tym samym przedmiocie, przesyła Sejm Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby sprawy we wnioskach i w petycji objęte zbadał, a po zaciągnięciu zdania osób kompetentnych przedłożył Sejmowi wnioski swoje na najbliższej sesyi sejmowej.

II. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby wziął pod rozwagę, jakie przepisy prawne wydać należy, aby Sejm krajowy w myśl §. 24. statutu krajowego mógł wykonywać przyznany mu statutem wpływ spółdziałający i nadzorujący w sprawach podatkowych.

Zarazem przesyła się Wydziałowi krajowemu petycję p. Franciszka Schofera do L. 1155 o wydanie odpowiednich zarządzeń, aby właściciele gruntów przy nakładaniu podatku osobisto dochodowego byli traktowani równomiernie, na podstawie prawnie ustalonego dochodu katastralnego, do uwzględnienia przy załatwieniu polecenia Sejmu uchwałą ad I. objętego.

Przewodniczący:

Abrahamowicz.

Sprawozdawca:

Skalkowski.